

Kraneveld, Frederik Cornelis (Frits), Dierenarts, specialist tropische dierziekten, bacterioloog, parasitoloog, hoogleraar
(14 september 1896 te Gouda - 10 december 1957 te Utrecht)
.Zoon van Cornelis Hubertus Kraneveld en Neeltje Dam
Gehuwd op 12 december 1922 met Antoinetta Johanna Dorothea Verhoeff. Geen kinderen.

Opleiding

Lagere school en Rijks Hogere Burgerschool te Gouda. Ingeschreven als veterinaire student aan de Rijksveeartsenijschool te Utrecht in 1914. Opleiding tot reserve-officier in 1914/1915; als artillerie-officier gediend tot zomer 1917. Begin studie veeartsenijkunde in 1917; afgestudeerd in 1922. In 1930 te Utrecht gepromoveerd tot doctor in de Veeartsenijkunde op een proefschrift getiteld: Bijdrage tot de kennis van de osteomyelitis bacillosa bubalorum. Promotor was Prof. Dr L. de Blicck.

Loopbaan

Kraneveld vertrok, na enige omzwervingen in Nederland, in december 1922 met zijn echtgenote naar Nederlands Oost-Indië, waar een grote behoefte was aan jonge dierenartsen om zich te wijden aan de bestrijding van de talrijke besmettelijke ziekten onder de inheemse veestapel. Ook hij kon aan deze roepstem geen weerstand bieden. Na de cursus tropische dierziekten te Buitenzorg gevolgd te hebben, werd hij door de Veterinaire Dienst in Batavia geplaatst bij het Veeartsenijkundig Laboratorium (later Instituut) te Buitenzorg, afdeling 'Algemeen Onderzoek'. Aanvankelijk werd hij ook belast met onderwijs in de klinische vakken (1923-1924), later de pre-klinische vakken (1925-1926) aan de Nederlands-Indische Veeartsenijschool, eveneens te Buitenzorg. Zijn voorkeur ging echter uit naar onderzoek met betrekking tot de infectieziekten. In 1940 gaf hij leiding aan drie afdelingen en werd bovendien directeur van het Instituut. Al werd hij aanvankelijk (in 1942) door de Japanse bezetter gedwongen als adviseur aan zijn instituut verbonden te blijven, werd hij in het laatste stadium van de oorlog toch geïnterneerd.

Na de oorlog vertrok hij met recuperatie-verlof naar Nederland; na terugkeer op Java in 1947 zette hij zich met succes in voor de opname van het veterinaire onderwijs binnen de Universiteit van Indonesië. In datzelfde jaar werd hij benoemd tot de eerste decaan van de Faculteit der Diergeneeskunde van deze universiteit. De werkomstandigheden dwongen hem echter om in 1948 zijn loopbaan in Indonesië te beëindigen. Hij werd toen aangesteld als onderzoeker binnen het Instituut voor Veterinaire Tropische Hygiëne van de Veeartsenijkundige Faculteit te Utrecht (later Instituut voor Tropische en Protozoaire Ziekten) onder leiding van Prof. Dr L. de Blicck. Op 1 januari 1949 volgde hij zijn leermeester op als hoogleraar-directeur van het Instituut. Die functie zou hij tot zijn dood vervullen. Hij was zeer geliefd bij zijn Indonesische en Nederlandse studenten; hij was een goed docent en stond altijd op de bres om de belangen van zijn studenten, materiële zowel als geestelijke, te bevorderen. Hij bleef actief in het onderzoek en talrijk waren nog de publicaties die gebaseerd waren op onderzoekingen, verricht tezamen met zijn Indonesische medewerkers van vóór en na de Tweede Wereldoorlog.

Verdiensten

Kraneveld was zijn hele ambtelijke loopbaan de grote stimulator van onderwijs en onderzoek in de tropische dierziekten. Vóór zijn benoeming in Utrecht had hij reeds 130 wetenschappelijke publicaties op zijn naam. Hij verzuimde hierbij nimmer ook zijn medewerkers als auteur te vermelden.

Hij was een veelzijdig onderzoeker, systematicus, in zijn werk grondig en uiterst betrouwbaar. Hij had de gave een grote groep medewerkers om zich heen te verzamelen en bij deze

medewerkers ook het nodige enthousiasme wakker te houden. In 1949 richtte Kraneveld met een aantal studenten de 'Tropische Kring' op die refereerbijeenkomsten en voordrachten organiseerde. Vrijwillige werkzaamheid van studenten werd gestimuleerd; verschillende van deze studenten-onderzoeken zijn gepubliceerd in het Tijdschrift voor Diergeneeskunde, waarbij afgestudeerde medewerkers van Kraneveld niet als mede-auteur mochten optreden. Hij streefde ernaar zijn instituut in Utrecht een uitgebreider arbeidsterrein, een grotere en meer gevarieerde personeelsbezetting (o.m. met biologen) en een betere huisvesting te bezorgen. De opening van de nieuwbouw van zijn instituut in 1958 heeft hij door zijn overlijden kort ervoor niet meer meegemaakt.

Kraneveld gaf in 1926, samen met W.K. Picard, als eerste in de wereld een gefundeerde beschrijving van pseudovogelpest. Omdat dit onderzoek in het Nederlands (in de Nederlandsch-Indische Bladen voor Diergeneeskunde) gepubliceerd werd, heeft hij hiervoor internationaal nooit erkenning gekregen. Zijn veelzijdigheid blijkt uit zijn onderzoek en publicaties over hondsdolheid, osteomyelitis bacillosa bubalorum en andere anaërobe bacteriële infecties, de werking van naganol bij paarden met surra, de pathologie van Stephanofilariosis, Salmonella-infecties in eendeneieren en, samen met C. Bubberman, de pathologie van dermatitis squamosa et crustosa circumscripta bij herkauwers (Cascada).

Kraneveld was een uitgesproken liefhebber van boeken en bezat menig kostbaar werk uit vorige eeuwen. Hij was van 1930 tot 1939 eerst lid, daarna voorzitter van de Bibliotheek- Commissie te Buitenzorg. Hij was vele jaren (hoofd)redacteur van de Nederlandsch-Indische Bladen voor Diergeneeskunde en slaagde erin om aan dit tijdschrift een hoog wetenschappelijk niveau te geven. Tevens was hij lid van het Hoofdbestuur van de Nederlands-Indische Vereniging voor Diergeneeskunde en had zitting in de Commissie voor het afnemen van het examen van Indische veeartsen.

In Utrecht was Kraneveld een van de initiatiefnemers voor het tot stand komen van het Museum Diergeneeskunde in 1953.

Onderscheidingen

Reeds in 1935 werd Kraneveld benoemd tot lid van de Natuurwetenschappelijke raad van Nederlands-Indië; Erelid van de Vereniging voor Huisdierwetenschappen van Indonesië; Officier in de Orde van Oranje Nassau (1941). In zijn Utrechtse periode was hij onder meer: Membre Étranger de la Société de Pathologie Comparée, Membre Correspondant Etranger de la Société de Pathologie Exotique, Correspondierend lid van de Belgische Vereniging voor Tropische Geneeskunde, Korresponderend Mitglied der Deutsche Gesellschaft für Hygiene und Mikrobiologie.

Publikaties

Een overzicht wordt gegeven in de necrologie door A. van der Schaaf. Zie verder: Publicaties en dissertaties (...) *Faculteit Diergeneeskunde 1921-1971*, Utrecht 1981. p.138-142.

Biografie

J. Merkens, L. de Blicck en Moeslihoen, Prof. dr F.C. Kraneveld, *Nederlands-Indische Bladen voor Diergeneeskunde*, **55**, 243-252, (1948); Personalialia, in: *Tijdschrift voor Diergeneeskunde*, 74, 886, 1949; A. van der Schaaf, In memoriam F.C. Kraneveld, *Tijdschrift voor Diergeneeskunde*, **83**, 35-45, 1958; C. Offringa e.a., *Van Gildestein naar Uithof*, Dl. 2. Utrecht, 1981. p. 350-352; L.Z. Saunders, Frederik C. Kraneveld (1896-1957), BHVP, 1996. p.293-294.

(P. Leeflang)